suotas apie 2,7 m pločio akmeninio grindinio fragmentas, kuris kaip ir siena (pamatas) tęsėsi į abi puses nuo elektros kabelio trasos (3 pav.).

Šios abi struktūros preliminariai datuojamos XIX a. Mūrinė siena ir grindinys užfiksuoti nuotraukose bei plane. Nė viena struktūra nebuvo ardoma, kadangi elektros kabelio vamzdis nutiestas po jomis prastūmimo būdu.

Nors žvalgomųjų archeologinių tyrinėjimų metu Vilkyškių dvaro sodybos teritorijoje ryškesnio archeologinę vertę turinčio kultūrinio sluoksnio nerasta, tačiau aptiktos kelios senesnės statybos detalės turi kultūrinę ir istorinę reikšmę.

The Vilkyškiai Manor site

In 2012, a field evaluation (eight test pits, a total of 23.65 m^2) was conducted at the site of a 157 m long power cable trench at the Vilkyškiai Manor site (Pagėgiai Municipality, W Lithuania). In test pit 7 (2.8 x 2.25 m) two cultural layer horizons were recorded, the upper a 1.3 m thick late 19th–20th-century layer of rubble and the lower a 1.6 m thick, 19th-century cultural layer. This test pit contained a 1.52 m high, 59 x 56 cm red brick column (Fig. 1) preliminarily dated to the 19th century.

During the survey in a 20 m long, roughly 1.5 m wide segment (30 m^2) between test pits 7 and 8, a red brick wall (foundation) roughly 90 cm wide and up to 1.05 m high was recorded across the entire width (1.5 m) of the trench (Fig. 2). At a depth of roughly 8–9 cm from the current ground's surface, a roughly 2.7 m wide fragment of stone paving was found on the S side of the wall (Fig. 3). Both of these structures were also preliminarily dated to the 19th century. These were protected by using pipe jacking to lay the electric cable conduit.

Virginija Ostašenkovienė

Kuršėnų dvaro sodyba

Kuršėnų dvaro sodyba ir parkas yra Kuršėnų miestelio (Šiaulių r.) PV dalyje, Ventos kairiajame krante, Ventos gatvės PR pusėje. Teritorijos reljefas nelygus, kylantis nuo Ventos pakrantės P ir PV kryptimis. Dvaro sodybos teritorija užima 12,3 ha plotą. Dabar išlikę 6 dvaro pastatai: 1812 m. statyti mediniai dvaro rūmai, XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje statyta oficina, karvidė, arklidė ir 2 kumetynai. XIX a. įkurtas parkas.

Kuršėnų dvaras XV–XVI a. priklausė Lietuvos didiesiems kunigaikščiams, įėjo į Beržėnų valsčiaus sudėtį. 1564 m. Žygimantas Augustas jį leno teisėmis atidavė Polocko pilininkui Jurgiui Mykolui Despot-Zenovičiui, o 1621 m. Kuršėnai perleisti LDK paiždininkiui S. Pacui. 1581 m. dvaro inventoriuje Kuršėnų gyvenvietė jau vadinama miestu. Nuo 1631 m. amžiną teisę į dvarą gavo Gruževskių giminė, valdžiusi jį iki 1922 m. Pokariu dvaro rūmuose buvo įsikūrusi tarybinio ūkio kontora bei kitos įstaigos. Kuršėnų dvaras – vienintelis Lietuvoje leninis dvaras, kurio nuosavybės forma ir valdų dydis išliko beveik nepakitęs nuo 1564 iki 1922 m.

Archeologiniai tyrimai Kuršėnų dvaro sodybos teritorijoje pradėti vykdyti 1999 m. Tyrimų metu dvaro parke tirtuose plotuose aptiktas XIX a. kultūrinis sluoksnis ir viena XVI a. puodyninio koklio šukė (tyrinėjo A. Šapaitė) (*ATL 1998 ir 1999 metais*, V., 2000, p. 389–390). 2010 m. žvalgomieji tyrimai atlikti rekonstruojamos Kuršėnų dvaro oficinos aplinkoje (tyrinėjo S. Ramoškienė), kur aptiktas permaišytas XX a. pradžios kultūrinis sluoksnis su pavieniais radiniais *(ATL 2010 metais*, V., 2011, p. 536). Oficinos aplinkoje archeologiniai žval-

1 pav. Akmenų grindinys šurfe 30.
V. Ostašenkovienės nuotr.

Fig. 1. The stone paving in test pit 30

2 pav. Pamatų fragmentas šurfe 29.
V. Ostašenkovienės nuotr.

Fig. 2. The foundation fragment in test pit 29

gomieji tyrimai vykdyti ir 2011 m. (tyrinėjo G. Jonutis). Tyrimų metu aptikti pavieniai XVII–XX a. radiniai (*ATL 2011 metais,* V., 2012, p. 638).

2012 m. liepos–spalio mėnesiais UAB „Meba“ vykdė Kuršėnų dvaro sodybos (UK 16057) parko atkūrimo ir sutvarkymo darbus. Suplanuotų žemės kasimo darbų vietose buvo atlikti žvalgomieji tyrimai. Jų metu iškasti 32 1–3,6 m^2 dydžio šurfai. Iš viso šurfais ištirtas 43,3 m^2 plotas. Archeologiniai žvalgymai atlikti 8 trasose, kurių bendras ilgis 735 m. Iš viso žvalgytas 294 m^2 plotas.

Žvalgomųjų tyrimų metu dvaro parke kastuose šurfuose 9, 30, 31 ir 32 atidengti neskaldytų akmenų grindinių fragmentai (1 pav.). Grindiniai atidengti 12–32 cm gylyje, orientuoti Š–P, ŠV–PR kryptimi. Jų datavimui duomenų neturime.

Šurfe 29 atidengtas pamatų fragmentas. Pamatai sudėti iš vienos eilės didelių neskaldytų akmenų (46x38x23 cm, 46x26x15 cm dydžio), tarpai tarp kurių užpildyti mažesniais (12x8x6 – 24x20x6 cm) akmenimis. Akmenys nesurišti skiediniu. Pamatai 35–40 cm pločio, 1,75 m ilgio, 30–34 cm aukščio, orientuoti ŠV–PR kryptimi (320°). Jų aplinkoje rasta kaimiškos ir glazūruotos keramikos, fajanso, langų ir indų šukių, plokštinių ir karnizinių koklių fragmentų, geležinių dirbinių, gyvulių kaulų. Radiniai datuojami XVII a. pabaiga – XVIII a. Dar vienų pamatų fragmentas užfiksuotas trasoje 2. Toje pačioje trasoje rasti karnizinio ir plokštinio koklių fragmentai, datuojami XVII a. pabaiga – XVIII a. pradžia.

Šurfe 28 1,2 m gylyje užfiksuota duobė 1, kurioje atsidengė raudonų plytų duženų krūva, nesudaranti aiškios struktūros. ŠR sienelėje jos plotis 45 cm, PR – 25 cm, aukštis nuo įžemio – 35 cm. Kai kurios plytos apdegusios, tarp jų

pasitaikė skaldytų akmenų. Šurfe aptikti radiniai – kaimiškos ir glazūruotos keramikos šukės, plokštinių koklių fragmentai – datuojami XVIII a. Dar viena duobė (duobė 2) atidengta trasoje 1. Joje rasta dviejų kaimiškos keramikos puodų šukių, datuojamų XVIII a. pabaiga – XIX a. pradžia, sankaupa.

Trasoje 5 aptiktas raudono suplūkto perdegusio molio sluoksnis – spėjamos pastato molinės aslos fragmentas. Jo ilgis PR kryptimi 2,8 m, storis 6–8 cm. Pagal kaimišką ir glazūruotą keramiką atidengtą aslą galima datuoti XIX a.

Valant dvaro Š tvenkinio krantą, jame buvo atidengtas medinio rentininio šulinio fragmentas, kuris užkonservuotas išsamiau netyrinėjant.

Kituose šurfuose ir trasose fiksuoti miškožemio ar supiltiniai sluoksniai, kuriuose aptikti tik pavieniai XIX a. pabaigos – XX a. radiniai. Iš viso žvalgomųjų archeologinių tyrimų metu Kuršėnų dvaro sodybos teritorijoje surinkti 587 archeologiniai radiniai, datuojami XVII a. pabaiga – XIX a.

Kuršėnai Manor complex

In 2012, a field evaluation (32 1–3.6 m^2 test pits (a total of 43.3 m^2)) and survey (294 m^2) were conducted on the grounds of the Kuršėnai Manor complex (Šiauliai District). Four stone paving fragments were unearthed (Fig. 1), fragments of two stone foundations (Fig. 2) and a suspected hard-packed earth floor from a building were recorded, two storage pits were excavated, and 587 finds dating to the late 17th–19th centuries were collected.

Roma Songailaitė, Giedrius Kujelis

Rokiškio senojo dvaro teritorija

2012 m. gegužės mėnesį Rokiškio savivaldybė, vykdydama projektą „Turizmo abipus sienos Lietuvoje ir Baltarusijoje skatinimas, didinant kultūrinio-istorinio paveldo prieinamumą bei patrauklumą Rokiškio ir Pastovių rajonuose“ pradėjo Tyzenhauzų alėjos atnaujinimo darbus. Šių darbų metu bus atnaujinta danga Tyzenhauzų alėjoje, vedančioje nuo Kauno gatvės į buvusio Rokiškio dvaro sodybą (RKM) per tvenkinių kompleksą, suformuotą XIX a.

Žemės darbai buvo pradėti 2012 m. balandžio mėnesį. Vykdant Tyzenhauzų alėjos, esančios Rokiškio dvaro sodybos teritorijoje (UK 1010), rekonstrukcijos projektą, žvalgomieji archeologiniai tyrimai nebuvo numatyti. Tačiau Rokiškio bendruomenės ir muziejaus iniciatyva kreiptasi į straipsnio autorę bei KPD MAK dėl žvalgomųjų tyrimų šioje alėjoje bei senosios dvarvietės teritorijoje. Atsiliepdama į prašymą ir išsiaiškinusi vietoje susidariusią situaciją, parengiau žvalgomųjų tyrimų projektą, kurį įgyvendinus, turėjo būti gauta medžiaga apie dažnai aprašomą, bet dar mažai tirtą Rokiškio dvaro sodybą.

Dvaro teritorijoje už tvenkinių žvalgomieji tyrimai dar nėra vykdyti. Tik 2009 m. į PR pusę už Rokiškio dvaro teritorijos, naujai suformuotame sklype buvo ištirtas 14 m^2 plotas (tyrinėjo R. Songailaitė, ištirti 7 šurfai). Kultūrinis sluoksnis nerastas (*ATL 2009 metais,* V., 2010, p. 503). Turint mažai informacijos buvo pasirinktas tyrimų pobūdis – žvalgomieji tyrimai. Jų iniciatoriai buvo RKM bei bendruomenės interesams atstovaujanti UAB „Šiaurės meška“. Žemės